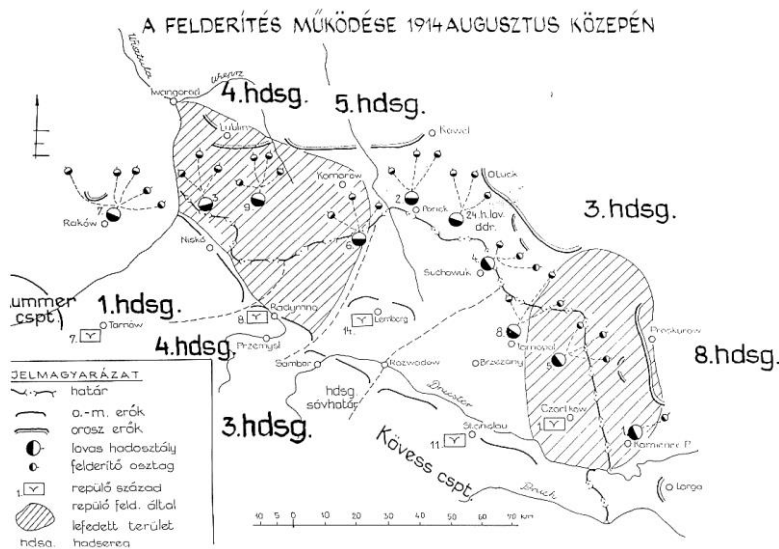

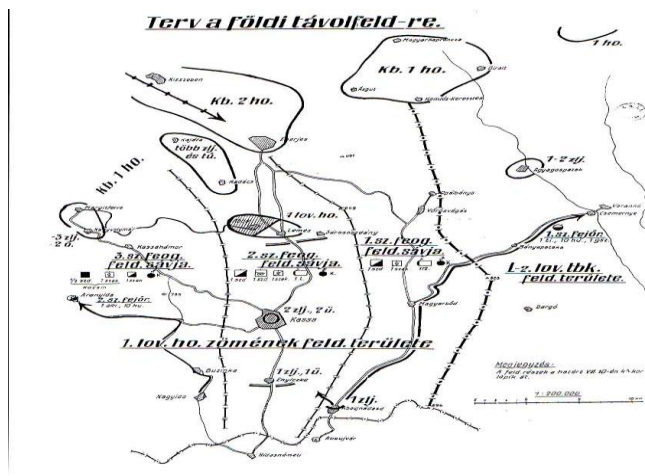
A magyar harcászati-hadműveleti felderítés 1918-1990

A témán belül nem kerülhető meg egy kisebb hadtörténelmi áttekintés, ami biztosíthatja számunkra a téma kapcsolódását a huszad század első felének (1914-1945) magyar földi felderítés történetéhez.

Már az első világháború kezdeti időszakában kibontakozott a klasszikusnak mondható felderítő osztag, felderítő járőr alkalmazás.

A két világháború közötti gyakorlatok dokumentációjában is tökéletesen lehet követni a felderítő osztagok alkalmazási elgondolásait, ahol ezek a felderítő szervek saját felderítési sávjuk oldották meg feladataikat.

A hadászati felderítés alapját képezte az 1938. őszén felállított 1. és 2. gépkocsizó dandár, amely egyenként:

- három gépkocsizó zászlóaljából;
- két kerékpáros zászlóaljából;
- egy gépkocsizó tüzérosztályból;
- egy felderítő zászlóaljából;¹
- egy gépkocsizó utász századból és,
- egy gépkocsizó távbeszélő szakaszból állt.

Az 1. gépkocsizó dandár felderítő-zászlóalját a RUISK (Rendőri Újonc Iskola) páncélgépjárműves osztályából létesítették. Kis harckocsi századát az 1. vegyes dandár gépjármű százada alkotta. Gépkocsizó gyalog századát szintén a RUISK állította fel, amely erre a célra megkapta a 4. vadász-zászlóalj 1. puskás- és fél géppuskás századát.

A 2. gépkocsizó dandár felderítő-zászlóaljának kis harckocsi századát a 2. vegyes dandár gépjárműves századából, páncélgépkocsi szakaszát a gépkocsizó csoport volt páncélgépkocsi szakaszából hozták létre. Ide került beosztásra a gépkocsizó csoport eddigi könnyű harckocsi szakasza is. A dandár felderítő-zászlóalja a gépkocsizó gyalog századát az utóbbi zászlóalj parancsnokság a gépkocsizó csoport eddigi motorkerékpáros szakaszának kifejlesztésével állította fel. E célra a 4. vadász zászlóalj 2. puskás századának és géppuskás századának másik felét használta fel. (A gépkocsizó dandárok felderítő-zászlóaljainak gépkocsizó századai az azokkal eredetileg tervezett motorkerékpáros századok helyett létesültek. – sz.)

Az 1. gépkocsizó dandár felderítő-zászlóaljának hadrendjébe egy kis harckocsi század, egy gépkocsizó puskás század, a 101. páncélvonat és egy műhelyszázad tartozott.

A 2. gépkocsizó dandár felderítő-zászlóaljának hadrendjében egy páncélgépkocsi szakasz, egy kis harckocsi szakasz, egy közepes harckocsi szakasz és egy gépkocsizó puskás század volt ebben az időben. Itt a műhely század később került felállításra.²

A számításba vehető lovasdandárok hadrendje is változott. Mindkét lovasdandár szervezetét egy-egy kis harckocsi századdal és egy-egy kerékpáros zászlóalj beállításával

¹ A felderítő-zászlóalj kialakítását részletesen lásd: Új Honvédségi Szemle 1995. 1. szám. Horváth Csaba: A felderítő-zászlóalj megjelenése a Magyar Királyi Honvédség hadrendjében. 93-99.p.

² Hadtörténelmi Levéltár (továbbiakban: HL). Vezérkar Főnökség (továbbiakban: Vkf). Elnökség (továbbiakban: Eln.)1./a 1938/18.000. 1. sz. melléklet

erősítették meg, a dandáronként meglévő két tüzérosztály egyikét gépvontatásúvá szervezték át.

Az 1. lovas dandár kis harckocsi százada a 6. vegyes gépjárműves századából, a 2.-é az 5. vegyes dandár gépjármű századából létesült. A 2. lovasdandár kötelékébe lépett még a RUIISK páncélműves osztály páncélgépkocsi százada is.³

Az 1940. végén felállításra került "gyorshadtest" parancsnokság alárendeltségébe kerülő két gépkocsizó- és két lovasdandár felderítő erőinek szervezete a következőképpen változott meg:

Az 1. gépkocsizó dandár felderítő-zászlóalja kiegészült egy páncélgépkocsi- és egy könnyű harckocsi századdal, továbbá egy közelfelderítő repülő századdal is gyarapodtak a felderítő erők.

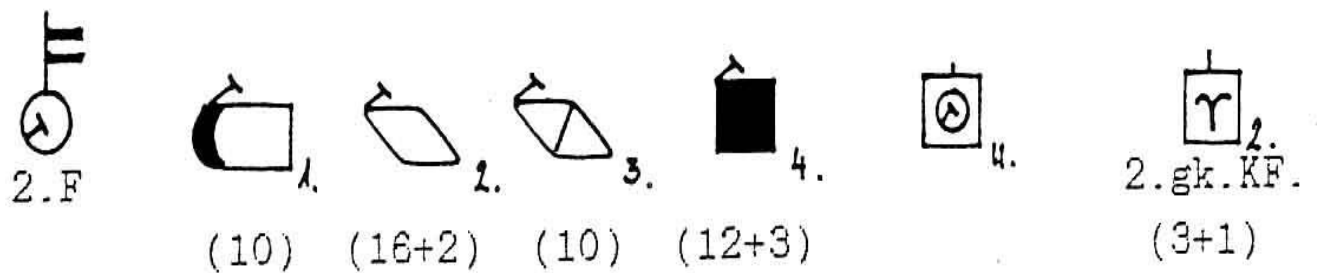
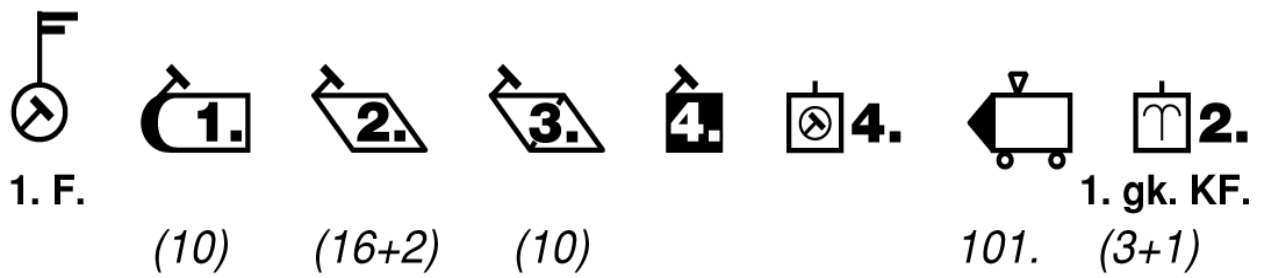

A Csaba páncélgépkocsi az ideális felderítő jármű

1941. áprilisáig a hadászati földi felderítésre számításba vett erőknél komolyabb szervezeti változás nem történt, egészen 1941. május 1-ig, a páncélos csapatok átalakításáig.

³ HL. Vkf.Eln.1. 1938/2687. 47.p.

A felderítő zászlóaljjak szervezet:⁴

Jelek - jelzések

	felderítő-zászlóalj
	páncéloszászlóalj
	páncélgépkocsi-század
	könnyű harckocsi század
	kis harckocsi század
	gépkocsizó lövész század
	közepes tarackos úteg
	árkászsorozat
	távbeszélő század

⁴ Horváth Csaba: A magyar katonai felderítés története. Püldo kiadó. Budapest, 2006. 113.p.

A "Toldi", a felderítő zászlóaljok alaptechnikája

A IV.(pécsi) hadtest 1943-as békehadrendjébe például a 10. felderítő-osztály volt szervezve. Állományába közvetlen alegységek (egy-egy árkász-, híradó-, aknavető és páncéltörő ágyús szakasz) mellett egy motorkerékpáros század, egy lovas század és egy páncélgépkocsi század volt szervezve. A 277 fős huszárszázadok négy szakaszból szerveződtek, és 298 lóval rendelkeztek. Fegyverzetük 9 golyószóró, 6 géppisztoly (parancsnoki állomány), szakaszonként 2 géppuska, gránátvető és nehézpuska, illetve 40 pisztoly és 200 karabély volt.⁵

A mozgósított gyaloghadosztályok hadrendjébe 1-1 felderítő osztály tartozott a következő szervezettel:

- 1 kerékpáros-század (12 golyószóró, két nehézpuska, két 5 cm-es gránátvető);
- 1 huszárszázad (kilenc golyószóró, két 5 cm-es gránátvető, két nehézpuska, két géppuska);
- 1 páncélgépkocsi-szakasz (négy Csaba felderítő páncélgépkocsi,
- 1 páncéltörőágyús-szakasz (négy 7,5 cm-es páncéltörő ágyú);
- 1 aknavető-szakasz (négy 8 cm-es aknavető);
- 1 távbeszélő-szakasz és

⁵ Ságvári-Somogyi-Szabó: Honvédhuszárok. A magyar királyi honvédelovasság, 1920-1945. TIMP Kft. Kiadó, Budapest, 2001. 58.p.

- 1 árkászszakasz.⁶

1944. március 19-én a német csapatok megszállták Magyarországot, és azonnal elrendelték a mozgósítható magyar haderő keleti frontra küldését. Ennek eredményeként került sor az 1. hadsereg mozgósítására és felvonultatására a Kárpátok előterébe, ahol valójában német alárendeltségbe került. Az állománya tartozó páncélos-, gyalog- és könnyűhadosztályok (köztük székely hadosztály) rendelkeztek felderítő erőkkel. A felderítő-zászlóalj (páncélos- és gyaloghadosztály) és felderítő osztályok szervezete elég vegyes képet mutatott. Igaz, a tapasztalatok alapján már szinte teljesen páncélgépkocsi alakulatokból álltak, de ezek kevés száma és állomány kiképzettsége szűkítette az alkalmazási lehetőségeket.

1945-ben a Németországba kivont csapatok között, több felderítő alakulat is volt. A kimutatások a következő felderítő erőket jelezték 1945 elején, német területen:

- 1. felderítő-zászlóalj részei Langau;
- 3. felderítő tartalék pótszázad Melkból útban Harkirchenbe;
- 24. felderítő tartalék pótszázad Altenfelder;
- 101. rádiófelderítő- és 102. rádió hírszerző század Schwarzenborn;
- 6. felderítő-törzspótszázad Dürmlis (Hollabrunn);
- 3. felderítő-pótzászlóalj részei Prainbach-Kirchen;
- 24. felderítő-törzspótszázad 12.b. Altenfelden;
- 6. felderítő-pótosztály 212 fő ?
- 3. felderítő-pótosztály 6 fő Hartkirchen.

A Magyar Vöröskereszt passauai irodái Ausztriában a 3. felderítő-zászlóalj (Prainbachkirchen) és a Szt. László felderítő osztály részeit (Scwarnd) jelentették 1945. szeptember 13-án.⁷

⁶ Szabó Péter – Számvéber Norbert: A keleti hadszíntér és Magyarország 1943-1945. Püldo kiadó. Budapest, 2003. 278.p.

⁷ Adalékok a Horthy-hadsereg szervezetének és háborús tevékenységének tanulmányozásához (1938-1945). Összeállította: Dr. Csima János HM Központi Irattár, Budapest. 1961. 338-356. és 357.p.

Magyarország keleti részeinek szovjet elfoglalása után, a megalakuló új vezetés katonai téren is megtette az első lépéseket. A Honvédelmi Minisztérium 1945. február 1-én elkészült hadsereg fejlesztési terve alapján, a fegyverszüneti egyezmény által meghatározott új hadosztályok hadrendjében, már egy felderítő osztály volt szervezve a „gyorscsapatok” megnevezés alatt. Az osztály szervezete a következő volt; létszám: 630 fő,

- osztályparancsnokság, - lovas század, - gépkocsizó század, - nehéz páncéltörő szakasz, - rádiós szakasz, - műhely szakasz és a hadosztály kiképző táborában egy gyors kiképző szakasz.

A volt Szövetséges és Társult Hatalmak Magyarországgal 1947. február 10-én Párizsban írták alá a második világháborút lezáró békeszerződést. Ennek értelmében Magyarország 65 000 főnyi szárazföldi haderőt, és 5000 főnyi légi erőt tarthatott fenn.

A honvédség 1947-48-as hadrendjében, a Honvédelmi Minisztérium (HM) közvetlenek között már helyet kapott az 1. önálló rádiófelderítő század is, de a Pálffy György névvel fémjelzett fejlesztési tervben (1948. október 1. – 1952. szeptember 30. között) már rádiófelderítő zászlóalj szerepelt és megjelent önálló szervezetként a felderítő-zászlóalj, továbbá az ejtőernyős zászlóalj is.⁸ Ezután rövid idő alatt követték egymást a különböző elnevezésű hadrendek, „Pilis I”, „Pilis II”, „Klapka”, „Petőfi”. Itt erőteljesen érezhető volt a rádiófelderítő- és az ejtőernyős erők fejlesztése, de már az ezredekben is megjelentek a szakfelderítő csapatok, ide motorkerékpáros felderítő szakaszokat szerveztek.

A Szovjetunió azonban rövid idő alatt jelezte, hogy átvette az irányítást Kelet-Európa, azon belül Magyarország fölött is. 1948. február 18-án (13)? ugyanis Moszkvában aláírták a szovjet-magyar barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási egyezményt, amelynek tartalma már egyértelműen erre utalt. Egyértelmű iránymutatás volt ez az alakuló hadsereg számára is. Ez év nyarán már a fegyverszállítási egyezmény aláírására is sor került, amelynek eredményeként szovjet fegyverekkel szerelték fel a hadsereget. Ezek a technikák azonban még a szovjet hadseregből kivont, korszerűtlen eszközök voltak. Rövidesen megérkeztek az első szovjet „tanácsadók” is, akiknek nagy szerep jutott a magyar hadsereg „szovjetizálásában”. Innen már nem volt visszaút, a hadsereg fejlesztésében nem lehetett saját, nemzeti elgondolás, a kijelölt kényszerpályán kellett tovább menni. Ezek alapján indult meg a csapatfelderítő rendszer felépítése és kiképzése is.

⁸ Okváth Imre: Bástya a béke frontján. AQUILA Könyvkiadó, Budapest, 1998. 88-89.p.

1949 és 1951 között, a felderítés tekintetében, elsőként segédletek jelentek meg, amelyek a szovjet második világháborús példákat és alkalmazási elveket dolgozták fel:

1949

- Csapatfelderítők kiképzésének módszere,
- Felderítés télen,
- Felderítés végrehajtása az ellenség üldözése közben,
- Figyelés, fülelés,
- Vállalkozások megszervezése és végrehajtása,
- Felderítés városban,
- Lesállítás,
- Felderítés figyeléssel,
- Harctéri példák a felderítésből,
- Felderítők munkában.

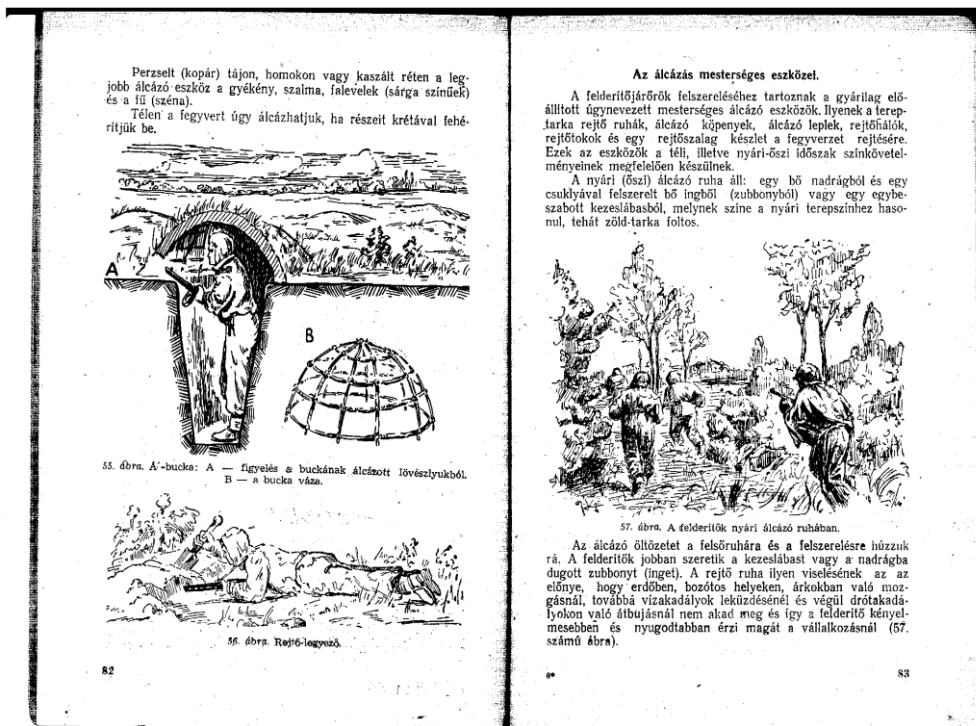
1950

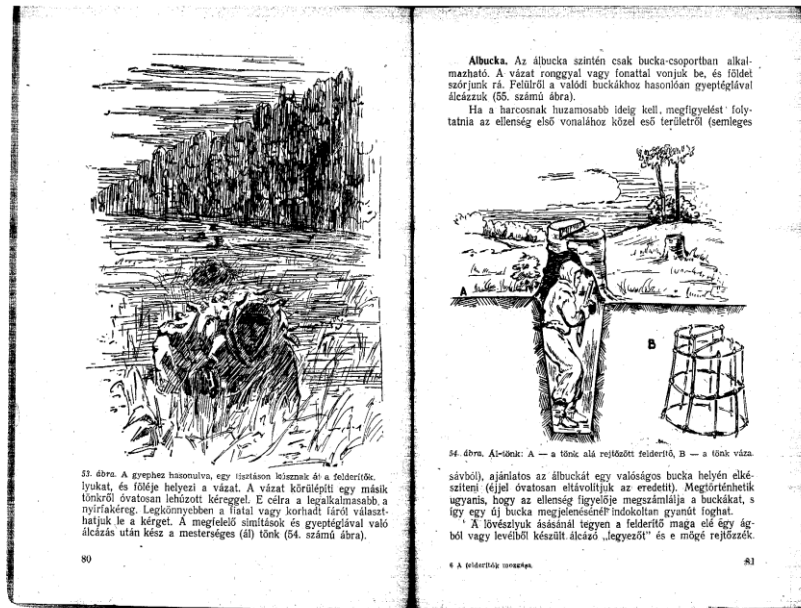
- Felderítés vállalkozással,
- A felderítők mozgása és rejtése.

1951

- Csapatfelderítő utasítás.

Néhány lap az említett segédletekből:

1950. nyarán aztán megkezdődött a hadsereg addig soha nem látott fejlesztése, a „Rákóczi” és a „Kossuth” hadrendek kialakításával.

A „Rákóczi” hadrend (1950. március 15. – október 31.) alapját a 3. lövész hadtest és a 7. gépkocsizó lövész hadosztály képezte. A hadtest az 5., 12., 17. hadosztályokból és a hadtest közvetlenekből állt. Ezek közül az 5. és a 12. szervezetében volt felderítő alakulat, 1-1 gépkocsizó felderítő század erőben.

Ebben a hadrendben a HM közvetlenek között két felderítő-zászlóalj, illetve a hadsereg közvetlenek alakulatoknál két rádiófelderítő zászlóalj (négy század) volt még szervezve.

A lövész hadosztályok gépkocsizó felderítő századainak szervezeti felépítése ekkor a következő volt: Létszám: 83 fő

Szervezet: század közvetlen alegység, 3 felderítő és egy géppuskás szakasz.

Fegyverzete: 21 pisztoly, 48 géppisztoly, 14 puska, 9 golyószóró, 2 géppuska.

Szállítóeszköz: 1 terepjáró raj gépkocsi, 1 db 3 tonnás tehergépkocsi, 9 oldalkocsis motorkerékpár, 22 motorkerékpár.

A HM közvetlen felderítő-zászlóaljak ekkor a következőképpen szerveződtek: Létszám: 314 fő

Szervezet: - parancsnokság, törzs, - szolgálati ágak, - politikai szervek, - technikai szolgálat, tüzérségi fegyverzet, - vegyvédelmi szolgálat, - hadtáp, - javító szakasz, - pánél

gépkocsi század, - 2 motorkerékpáros század, - közepes harckocsi század, - 76 mm-es páncéltörő ágyús üteg.

Fegyverzet és technika: 5 páncélos felderítő gépkocsi, 5 szállító páncél gépkocsi, 10 közepes harckocsi, 78 oldalkocsis motorkerékpár, 4 tehergépkocsi, 1,5 tonnás vontató, 20 golyószóró, 4 db 76 mm-es páncéltörő ágyú.

A „Kossuth” hadrend (1950. november 1. – 1951. március 15.) további erőteljes fejlesztéseket hozott. Kialakították a 6. lövész (9., 19., 32., lövész hadosztály és közvetlenek) és a 11. páncélos hadtestet (7. gépesített, 18. páncélos hadosztály és közvetlenek). A páncélos hadtest hadosztályai 1-1 felderítő-zászlóaljjal rendelkeztek Pétervásáron és Jászberényben. A légierő, felderítés szempontjából, fényképező századdal bővült.⁹

1950-ben aztán felállításra kerültek a lövész ezredek felderítő szakaszai is. Létszám: 21 fő

Szervezete: 3 felderítő raj

Fegyverzet: 2 pisztoly, 16 géppisztoly, 3 golyószóró.

Szállító eszközei: 3 oldalkocsis motorkerékpár, 6 motorkerékpár, 1 db 3 tonnás szállító gépkocsi.

Az 1951-ben megjelenő első átfogó szakmai szabályzat a Csapatfelderítő utasítás nevet viselte.

"A felderítés módjai, vezetői és végrehajtói

A felderítés módjai a légi és földi felderítés, harc, figyelés, fülelés, lehallgatás, hadifoglyok, szökevények és a lakosság kihallgatása, a partizánok harctevékenysége, rádiófelderítés, zsákmányolt okmányok kiértékelése.

Megkülönböztetünk hadműveleti, harcászati, harc és különleges felderítést.

A hadműveleti felderítést a hadsereg- és a frontparancsnokság szervezi meg. Repülők, gyorscsapatok és rádiófelderítés útján hajtják végre.

A harcászati felderítést a magasabb egységek és a csapatok parancsnokai szervezik; a repülők és a földi csapatok végzik.

A harcfelderítést minden fegyvernem végrehajtja ott, ahol az ellenséggel érintkezésben van, illetve harcban áll.

⁹ Okváth Imre i.m. 183-185.p.

A harcászati és a harcfelderítést gyűjtőnéven csapatfelderítésnek nevezzük.

A csapatfelderítést a felderítő osztagok, önálló felderítő csoportok, önálló felderítő járőrök, vagy egyes felderítők végzik.

A háború tapasztalatai szerint felderítési feladatok elvégzésére legjobban a 8-20 fő erejű felderítő alegységek felelnek meg.

A csapatfelderítés végrehajtása minden csapat feladata."¹⁰

1951-ben Székesfehérvárott megalakították a 62. ejtőernyős zászlóaljat, de az 1952-es hadrendben a légierő állományába már megszervezték a 37. önálló felderítő ezredet is. A szárazföldi erőknél Jászberényben megalakult a 12. felderítő-zászlóalj, mint a 18. páncélos hadosztály közvetlen alakulata. A Nyíregyházi 1. lovas hadosztály kötelékében pedig, a 23. felderítő-zászlóaljat alakították meg, Debrecen helyőrségben.

Az 1951-ben megjelenő harcászati szabályzat, igaz orosz elvek alapján, de lefektette a felderítés szabályzati alapjait.

"A felderítés a parancsnok és a törzsek legfontosabb kötelessége a csapatok mindennemű tevékenysége közben.

Az ellenségről, a terepről és a lakosságról szóló hírek nélkülözhetetlen adatokat

Az ellenségről a következő képen szerezhetünk híreket:

- légi és földi felderítéssel;
- a csapatok harctevékenységevel, figyeléssel, füleléssel, és lehallgatással, hadifoglyok, szökevények és a helyi lakosság útján;
- az ellenség hátában működő partizánok harctevékenysége útján;
- rádiófelderítéssel;
- zsákmányolt okmányok, levelezés és új harceszközök tanulmányozása útján.

Felderítési adatokat kapunk az előjáró törzstől és a szomszédoktól is.

¹⁰ HM 475 HVK szab. szerk. Csf.- 1951. sz. körrendeletéhez.
Honvédelmi Minisztérium kiadványa - Vörös Csillag nyomda

Megkülönböztetünk hadműveleti, harcászati harc és különleges felderítést.

A hadműveleti felderítést a hadsereg és frontparancsnokság szervezi meg; célja az elhatározáshoz szükséges adatok biztosítása. Repülőekkel, gyorscsapatokkal, rádióeszközökkel hajtjuk végre és kiegészítjük azokkal az adatokkal, melyeket a harcászati felderítés és a partizánok harccselekményei szolgáltatnak.

A harcászati felderítést a magasabb egységek és a csapatok parancsnokai szervezik meg, a repülők és a földi csapatok hajtják végre. A harcászati felderítés biztosítja a csapatok harcban való alkalmazásához szükséges adatokat.

Harcfelderítést végez minden fegyvernem akkor és ott, ahol az ellenséggel közvetlen érintkezésben van vagy harcban áll.

A különleges felderítést a fegyvernemi parancsnokok és a szolgálati ágak vezetői szervezik meg és hajtják végre azzal a céllal, hogy megszerezzék a saját fegyvernemük harcban való felhasználáshoz szükséges adatokat. A különleges felderítést az összfégyvernemi felderítés keretén belül, vagy önállóan hajthatjuk végre.

A földi felderítést a magasabb egységek és csapatok a következő szervek útján végzik:

- felderítő osztagok,
- önálló felderítő csoportok,
- önálló felderítő járőrök,
- önálló lovas felderítő járőrök,
- gyalogos felderítőjárőrök.

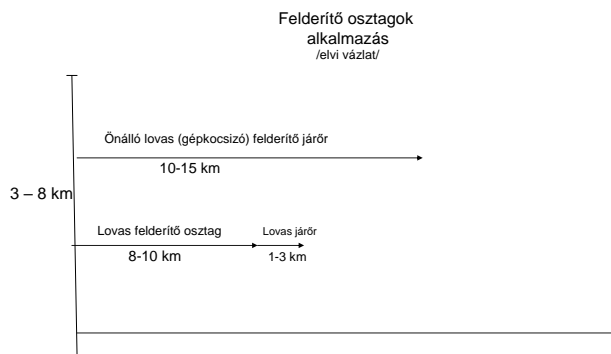
A felderítő osztag felderítő, lövész (gépkocsizó-lövész), síelő és lovas kötelékekből áll, század (lovasszázad), zászlóalj (lovas osztály), erőben, megerősítve tüzérséggel, harcokcsikkal (páncélgépkocsikkal), műszaki alegységekkel és vegyi védelmi alegységekkel.

A felderítő osztagnak felderítési sávot adunk. A felderítő osztagok raj-, szakaszerejű felderítő járőröket (lovas járőröket) küldenek ki. A felderítési sáv szélességét a felderítő osztag feladata, ereje és összetétele, az úthálózat és a terep jellege szabja meg; általában a sáv szélessége 3-8 km.

A felderítő alegység távolsága a kiküldő egységtől általában a következő:

- felderítő osztagnál 8-10 km,
- gépkocsizó osztagnál 25-30 km

A felderítő osztagtól kiküldött felderítő járőrök, lovas járőrök kiküldési távolsága 1-3 km.

Az önálló felderítő csoport egy harckocsi (páncélgépkocsi) századból áll, megerősítve gépkocsizó lövész, motorkerékpáros alegységekkel és egyéb eszközökkel.

Az önálló felderítő csoport, járőr és lovas járőr felderítési irányt és menetcélt kap.

Az önálló felderítő járőr ereje egy lövészraj vagy szakasz, páncélos csapatoknál egy harckocsi szakasz (páncélgépkocsi-szakasz) megerősítve gépkocsizó lövészekkel és motorkerékpárosokkal.

Az önálló lovas felderítőjárőr ereje lovas szakasztól századig terjed.

A felderítő alegység távolsága a kiküldő egységtől általában a következő:

- önálló felderítő csoportnál, önálló lovas felderítő járőrnél és önálló (gépkocsizó) felderítő járőrnél 10-15 km.

Gyalogos felderítő alegységeket az ellenséggel közvetlen érintkezésben küldjük ki, egy lövész rajtól, egy lövész századig (egy-két megerősített lovas századig) terjedő erőben, főképpen vállalkozások végrehajtására."¹¹

Az 1954-ben megjelent Harcászati Szabályzat hadtest-hadosztály szinten dolgozta fel a felderítés elveit.

"1. Felderítés

¹¹ Harcászati szabályzat. A Honvédelmi Minisztérium kiadványa, Budapest. 1951. 60-67. p.

A felderítés a csapatok harcbiztosításának egyik legfontosabb rendszabálya. A megszakítás nélküli és aktív felderítés bármilyen helyzetben minden fokozatú parancsnoknak és törzsnek alapvető kötelessége.

A csapatfelderítés fő fajtái a következők:

- földi felderítés;
- légi felderítés;
- tengeri felderítés.

A felderítésre kijelölt erőket és eszközöket minden egyes esetben a kitűzött feladat, az ellenség elhelyezése és tevékenysége, a terep jellege és a felderítés tárgyának távolsága szabja meg.

A földi felderítés lehetőséget nyújt arra, hogy:

- a legmegbízhatóbban állapítsuk meg az ellenséges egységek helyét, csoportosítását, állományát, hadrendi számát és harckészségét, az ellenség védelmi építményeinek és műszaki zárainak jellegét, valamint tűzrendszerét;

- állandó érintkezést tartsunk fenn az ellenséggel;

- szakadatlanul figyelemmel kísérjük az ellenség tevékenységét, a csoportosításában beálló változásokat, valamint az általa végzett műszaki és egyéb munkákat;

- megszerezzük a küszöbön álló harctevékenység terepéről és körletéről szükséges adatokat.

A földi felderítést a légi felderítéssel együttműködésben hajtsuk végre.

Ha nem vagyunk az ellenséggel közvetlen érintkezésben, akkor felderítésre az alábbi erőket küldjük ki:

- felderítő osztagokat, megerősített századtól megerősített zászlóaljig terjedő erőben (lovasságnál egy-két lovasszázad erőben);

- önálló felderítő járőröket, rajtól szakaszig terjedő erőben;

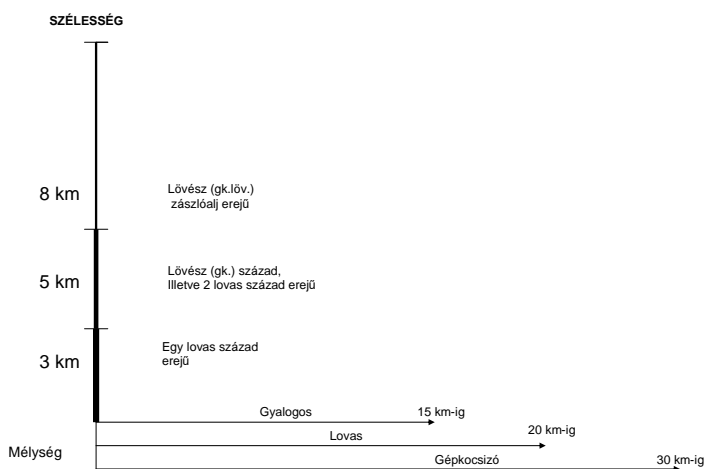
- önálló portyákat (lovasságnál) rajtól szakaszig terjedő erőben.

A felderítő osztagokat, önálló felderítő járőröket, önálló portyákat a szervezetszerű felderítő egységek állományából, vagy a lövész (lovas, gépesített, harckocsi) egységek állományából szervezzük meg.

A felderítő osztag felderítési sávot vagy irányt, az önálló felderítő járőr és az önálló portya irányt vagy objektumot kap. A felderítési sáv szélességét a feladat, a felderítő osztag ereje, valamint az út- és terepviszonyok határozzák meg.

Egy lövész- (gépkocsizó lövész-) zászlóalj erejű felderítő osztag 8 km-ig terjedő szélességű felderítési sávot kap. Lövész (gépkocsizó) század, illetve két lovasszázad erejű felderítő osztag felderítési sávja 5 km szélességig terjed. Egy lovasszázad erejű felderítő osztag 3 km szélességig terjedő felderítési sávot kap.

Osztagok alkalmazási elvei

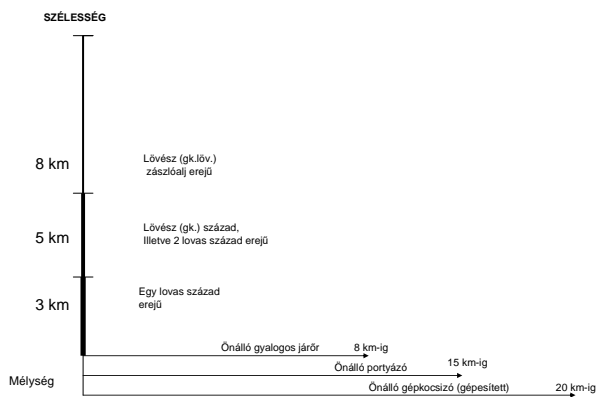
Az, hogy milyen messzire távozzanak a felderítésre kiküldött alegységek (egységek) a saját csapatok biztosítási vonalától, a felderítési feladat, az alegységek összetétele, a közlekedési eszközök, valamint a velük való összeköttetés fenntartásának lehetősége szabja meg.

Ez a távolság az alábbi lehet:

- gyalogos felderítő osztagnál: 15 km-ig lovasnál 20 km-ig, gépkocsizó (gépesített) 30 km-ig;
- önálló gyalogos felderítő járőrnél: 8 km-ig, gépkocsizó (gépesített) 20 km-ig;
- önálló portyánál: 15 km-ig.¹²

¹² Harcászati Szabályzat (hadtest-hadosztály) A Honvédelmi Minisztérium kiadványa, Budapest. 1954. 54-59.p.

Önálló járőrök alkalmazási elvei

1954-ben kiadásra kerültek az ezred-zászlóalj, illetve a lövészraj- szakasz- század harctevékenységet meghatározó **Harcászati Szabályzatok**, amelyek részletesen foglalkoztak a felderítés feladataival, szerveivel is.

Felderítő erők az 1953-as állománytáblákban

170. számú állománytábla

Önálló nehéz harckocsi rohamlöveg ezred szervezete

- felderítő szakasz (pc. szgk. mkp.)

166. számú állománytábla

Gépesített és páncélos hadosztály nehéz harckocsi rohamlöveg ezred

- felderítő szakasz (pc. feld. gk 2 db., mkp.)

153. számú állománytábla

Gépesített ezred

- felderítő szakasz (pc.feld.gk. 2 db, mkp.)

152 számú állománytábla

Gépkocsizó lövész ezred

- felderítő szakasz (pc.gk. 2 db, mkp. omkp.)

145. számú állománytábla

Gépesített felderítő zászlóalj

140.számú állománytábla

Lövész ezred

- felderítő szakasz kgs.gk. mkp.)

143. számú állománytábla

Gépesített ezred

- felderítő szakasz (feld.gk. 2 db, mkp.)

1952-ben került sor az első hadműveleti szintű gyakorlat végrehajtására, amely a „Manőver” fedőnevet viselte.¹³ Itt a felderítő csapatok is szerephez jutottak, a feltételezett (kijelölt) ellenséges erők helyzetének felderítésében. Ebben az évben volt a legnagyobb a hadsereg, létszáma meghaladta a 200 000 főt, és fönntartása már-már embertelen terheket rótt a lakosságra.

1953-ban, Sztálin halála után, magyar viszonylatban is átértékelésre került a hadsereg létszáma és feladatrendszere. Kezdetét vette egy intenzív leszervezés, amely három évig tartott. Ennek során több alakulatot megszüntettek, több ezer tisztet és sorkatonát bocsátottak el, illetve szereltek le.

"A csapatfelderítőkkal szembeni követelmények

"A felderítés a legszebb katonai hivatás, de ugyanakkor a legnehezebb és legbonyolultabb feladat.

A felderítőnek egyesítenie kell magában a hazáért való határtalan odaadást és a legmesszebbmenő áldozatkészséget. Szilárd jellem, erős akarat, eltökéltség, bátorság és

¹³ Honvédelmi reformok, haderő átalakítások Magyarországon 1848-1998. Budapest, 2000. 141.o.

állhatatosság legyenek jellemzői. Legyen becsületes, megbízható, jó felfogóképességű, erős és fejlett testalkatú, tudjon írni és olvasni. Igen jó emlékezőtehetség, hallás és látás a felderítő honvéd elengedhetetlen tulajdonsága. Soha, még életveszélyben se adja meg magát.

A néphadsereg felderítője hadifogságot nem ismer és a hadititkokat híven megőrzi."¹⁴

Budapest, 2014.10.05.

Horváth Csaba alezredes sk.

¹⁴ Csapatfelderítő utasítás. Honvédelmi Minisztérium, Budapest. 1951. 186.p.